

Elfizetési árak:

Egy évre 10.—
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50 —
Egy hónap 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivá-
lással.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Főpiacz, a város-
házal szomben.

Hirdetések:

Egy hasábol postá-
soronkint 5 kr-ával
számítatnak.

A kínai vizeken.

Debreczen, április 28.

(yl) Darab ideje divatos volt a magyar közvélemény ijesztgetése a kínai kalanddal, ezzel a szörnyű és ismeretlen sárkánnyal, a mely el fogja nyelni a nemzet három évtizedes fáradságos munkájának a gyümölcsét. Magyarázták azok, a kik a sárkánnyal játszottak, hogy miből áll a fenyegető kaland, mire teszünk rá a kezünket a mennyei birodalom foszlányai közül, — mert hiszen azt sem hallgatták el, hogy nekünk csak a dus lakoma morzsálékai maradnak — és krajczárra és vércseppre kiszámították, hogy mit fogunk fizetni ezért a foszlányért. Mindez a részletességnek és kitartásnak annyi fényezésével folyt, hogy szinte hinnünk kellett a sárkánykalandban és félni kezdtünk tőle. Nagy Isten, — így kiáltottunk föl, összecsapva reszkető kezünket — mi lesz szegény Magyarországból, ha elhurezoljuk összes legényeinket és összes aranyainkat messze-messze, a haragos Sárga-tengerre és ott áldozat-

ul dobjuk oda a czopfos sárga embernek.

A mikor a nyugtalanság tetőpontjára hágott, akkor megjelent Széll Kálmán és mint Szent-György lovag, leszurta a sárkányt. Nincsen többé okunk aggodalomra; a sárkány-kaland pusztá mese volt a félénk gyermekek ijesztgetésére. Ugyan ki is hihetett benne?! Hiszen tudni lehet, hogy az a magyar kormány, a melynek Széll Kálmán a feje, nem ereszkedik semmi bolond kalandba, a mely ártalmára válhatnék Magyarországnak. Már pedig az ő beleegyezése nélkül a monarkia nem indulhat el a hosszú és kockázatos utra, még akkor sem, ha a külügyminiszter akarná; de az sem titok, hogy Goluchowski Agenor gróf sokkal higgadtabb és megfontoltabb diplomata, sem hogy kalandok után szaladgálna és könnyelműen ráadná a fejét olyan vállalkozásra, a melynek nincsen reális alapja. Mindez most egészen világos előttünk, az *esprit de l'escalier* mintájára utólagosan eszünkbe jut minden, a mit a sárkány-mese megczáfolására köny-

nyen kitalálhattunk volna. Persze, miután Kolombus fölállította a tojást, mindenki természetesen találta, hogy be kellett ütni az egyik végét.

Mától kezdve senki sem fél többé a kínai kalandtól. Széll Kálmán a képviselőház ülésén Major Ferencz interpellációjára adott válaszában megmondotta, hogy a külügyi hivatal ez idő szerint nem foglalkozik a kínai gyarmatszerzés tervével, ennek folytán arról ez idő szerint nem is lehet komolyan beszélni. Ezzel az ügy elvesztette kalandos jellegét; a mesés híresztelések visszavonulnak oda, a honnan kikeltek: a sivár semmiségbe. Nem szükséges nyugtalankodnunk a miatt, hogy bizonytalan czélért, határozottan nem körvonalozható törekvésekért pénzt és vért áldozunk a közeljövőben. A sárkány elhullatta méregfogait és meghalt.

Széll Kálmán mai nyilatkozatának az a része, a mely megvonta a határt a közgazdasági tényezők és az állami tényezők teendői között az exportpolitika terén, nagyon érdemes arra, hogy

TÁRCZA.

Utlan uton . . .

Meddő sivatagban tévelyeg az útam,
Sorvadok, epedek osztozatlan búban.
Sűrű éjszaka van a vad pusztaságon,
A hasadó hajnalt hasztalanul várom,
Olyan régen várom . . .

Földön futó tövis marja sebes lábam,
Kisértetek járnak előttem, utánam;
Beszegi csapásom ismeretlen zombék,
Áttaposok rajta, mintha férfi volnék, —
Mintha csak az volnék.

Daczolok viharral, változatos vérszszel,
Reménykedő szívvel, munkaszokott kézzel.
Dolgozom, küzködök, hiába, hiába!
Amit én ültettem, sohse volt virága . . .
Kicsi szál virága.

Elhagyott mesgyére térül olykor lábam,
Hol uratlan kereszt öröklik magában,
Meghajtom előtte ingadozó térdem —
Szenvedő Jézusom, szenvedtél-e értem?
Hullt-e véred értem?

Oh! hintsd rám ártatlan kezeid harmatját,
Keltsd fel az én hitem leáldozott napját,
Adj erőt: kereszttem békével hordozni,
Szenvedni, meghalni, sohsem panaszkodni,
Senkit sem átkozni.

Penelope.

Ádám apánk.

A negyvenes évek gavallér magyar jainak életéből akarok egy epizódot elbeszélni, a mely betűről-betűre igaz. A még életben levő öreg hazafiak közül sokan emlékeznek még arra a borsodi urak közül. Egy fiatal emberről van szó, a ki egyike volt a dzsentrí-osztály legrokonszenvesebbjeinek. Szép, deli, sugártermetű ifju volt, erős fekete szakállal és hatalmas növesszel; a leányos mamák valósággal versenyeztek azért, hogy kinek legyen ő a veje. A fiatal ember érezte is kapós voltát és erősen tartotta magát. Ez alatt azt kell érteni, hogy jobbra-balra udvarolgotott, de minden kötelezettség nélkül. Ez még inkább fokozta az ő ázsióját és igen sok kisasz szony töltött álmatlan éjszakákat a válogató fiatal ember miatt. Ezt ő éppen olyan jól tudta, mint amaz ábrándos kisasz szonyok és ez is nem csekély mértékben fokozta rártartósságát és ambícióját. És — uram Isten, — ennek a fényes karriérnek, ennek a szép házassági jövőnek egy délután, nem is egy délután, hanem egy délutánnak egy pillanatja egyszerre véget vetett.

Balvégzete ugyanis Józsa Gyurival hozta őt egy kompániába. Hogy ki volt az a Józsa Gyuri, azt már a mai nemzedék csak a régi ujságok fóliánsaiból tudja. Egy dús gazdag tiszafüredi ur, a ki pezsgőben fürdött, ezresekkel fizetett a cigánynak és a vendégeinek angol teli-

vér paripáit lenyuzatta, ha a vendég három napi tivornya után el akart sződni. Gazdatisztjeit az öreg Józsa Gyuri ezzel a mottóval fogadta fel:

— Nálam, fiam, a gazdasági tisztnek nincsen fizetése, hanem szabad lopás. Az ajánlat annyira esábitó volt, — hogy valóságos élet-halálharcz keletkezett a pályázók között az „ingyenes“ állások után . . .

Sármay Pista barátunk is egyike volt azoknak, a kik szívesen barátkozott az öreg urral. Igaz, hogy nagy korkülönbség volt köztük, de Józsa Gyuri nagyon szerette a fiatalembereket, mert jobban győzték az ivást, mint az öregek.

Abban az időben a hevesi és a borsodi urak, mint szomszédmegyebeliek, nagyon intimus viszonyban állottak egymással. Vasut persze még embriónális állapotban sem volt, de voltak kitünő hátszlovok, remek sandlauferek, és fényes hintók. A titulus bibendi pedig sohasem hiányzott. Vármegyei restauráció, névnap, bucsu, disznótor, megyei bál, házszentelés, országos- és hetivásár, az mind arravaló volt, hogy a kártya, cigány is ott legyen és hetedhétországra szóló murizás kerekedjék belőle. Ha nem volt hozzá alkalmas jogezim, — akkor pedig „véletlenül“ kerültek össze. A kompániában mindig Józsa Gyuri vitte a vezérszerepet, a ki a régi vármegyei életnek egyik, már régen kihalt, a mai nemzedék által sohasem látott típusa volt.

Szobalakkokat és mindenféle por- vagy törött festékeket ajánl

DEUTSCH LAJOS előbb VARGA LAJOS
Piacz-utca 38. szám.

kereskedelmünk és iparunk vezetőemberei jól megszívleljék. És ha megszívlelik, a mint megérdemli, akkor remélhetőleg hasznukra fordítják és a jövőben ahhoz képest fognak eljárni. Ez örvedetes és mélyreható fordulat volna a magyar export történetében. — Hogy a kormány is milyen szívesen látná ezt a fordulatot, azt mindenki kiolvashatja Széll Kálmán mai buzdító szavaiból. Ne ijesztgessük tehát egymást mesebeli sárkányokkal, politikai térre átjátszott gyarmatspekulációkkal, hanem értsük meg a dolog lényegét és dolgozzunk, hogy azt, ami a lényeges ki ne szalaszszuk a kezünkben. — Akkor meglesz Magyarországnak is a maga haszna Kelet-Ázsia világtörténelmi fontosságú átalakulásából, akár bérelünk gyarmatot Kinában, akár nem.

— **A pénzügyminiszter üdülése.** Lukács László dr. pénzügyminiszter múlt vasárnap üdülés céljából kirándult Olaszországba. A miniszter előreláthatólag nyolcz tíz nap mulva visszaérkezik s átveszi tárczája vezetését. A lemondásáról szóló hírek teljesen alaptalanok.

— **Az állami népiskolák szaporítása.** A képviselőház pénzügyi bizottsága április 28-án, délután öt órakor a képviselőházban, szokott helyiségében ülést tart, a melyen az állami elemi népiskolák megfelelő elhelyezésével fölmerülő kiadások fedezéséről szóló törvényjavaslatot veszi tárgyalás alá. E javaslatban körülbelül négyszáz új népiskola fölállításáról van szó.

— **A jász nagy-kun-szolnokmegyei főispánság.** A M—g írja: Az Almásy Géza eltávozásával megüresedett jász nagy-kun-szolnokmegyei főispáni székre újabban gróf Keglevich Gábort emlegetik, a ki ellen azonban több oldalról nyomós aggályok merülnek föl. Ha ezek legyőzhetők

nem lennének, vagy ha gróf Keglevich Gábor a főispáni széket el nem fogadná, abban az esetben, hír szerint, Lippich Gusztáv szolnoki takarékpénztári igazgató lesz a jász nagy-kun-szolnokmegyei főispán.

— **Az új admirális.** Báró Spaunt, az eddigi altengernagyot, tengerészeti parancsnokot és a tengerészeti osztály főnökét, a májusi előléptetések alkalmából már tegnap kinevezték tenger-nagygyá. A táborszernagyok rangjával egyenlő ezt a rangot báró Sterneek tenger-nagy halála óta csak Eberan és Pitner bárók viselték, a kik nyugalomba vonulások alkalmából tiszteletbeli címnek kaptak. Az új admirális 1892. október 25 ike óta volt altengernagy (altábornagyi rang.) A tengerészeti parancsnoknak már tegnap kézbesítették a kinevezési okiratot.

— **A politikai helyzet.** A Széll-kabinet bámulatos rövid idő alatt óriási munkával birkózott meg. Eltekintve a fontos javaslatok sorától, Széll a tegnapi nappal tető alá hozta a költségvetést, választási ügyekben a kuria bíraskodásáról szóló törvényjavaslat a plénumban való tárgyalásra készen van és végül hozzáfogtak a hárszabályok revíziójához. A miniszterelnök esodálatraméltó szorgalma azt is lehetővé tette, hogy mintegy mellékesen a külügyi politika aktuális kérdéseivel is közelebbről lehessen foglalkozni. A külügyminiszternek feltűnően hosszabb időre terjedő budapesti tartózkodását nem szabad kiesinyleni, ép így nem szabad politikai kannanöntőknek hívni. E két előkelő államférfi, Széll és Goluchowski értekezletei bizonyonyal nem vonatkoztak valamely részletre, hanem kiterjedtek az egész európai helyzetről való eszmecsere, — ezt a két réalpolitikusi genialis, a nagy egészbe hatoló szelleménél fogva fel kell tennünk.

Azt hisszük, jól vagyunk értesülve, ha konstataljuk, hogy e megbeszélések ritka egyetértést eredményeztek, ugy a célokban, mint az eszközökben. Mindkét államférfinak ez a kongeniális együtt működése biztosítja az osztrák-magyar monarchia számára a békés fejlődés kor-

szakát, Európa nagy népcsaládjában gazdasági és politikai érdekeik megvédését. A nagy célok, melyeket genialis exposéiban külpolitikánk elé tűzött Goluchowski, hatalmas előmozdításra találunk abban a tényben, hogy Magyarország élén oly férfi áll, kinek tehetsége, tudása és akaratja ritka magaslatokban szárnyal.

Országgyűlés.

Budapest, április 28.

Megint nagy és fontos munkába fogott ma a t. Ház: megkezdte a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Tíz óra előtt a zugó folyosó hirdette a nagy érdeklődést. Később pedig — mikor Perezel Dezső elnök az ülést megnyitotta — olyan teltek lettek a padok, amilyeneknek az utóbbi időben ritkán látták őket.

A karzatokon világos tavaszi toleetekben előkelő hölgyközönség foglalta le az első sorokat.

— Milyen kár! — kiáltott fel a jegyzőkönyv olvasása alatt egyik képviselő. — Milyen kár ezért a szép hallgatóságért!

— Miért volna kár?

— Hát csalódtak szegények, mert — Molnár János fog beszélni, tehát ők nem igen fognak gyönyörködni.

Csakugyan, a néppárt elnökéről már a folyosón elterjedt „mint futótűz” a hír, hogy kétórás beszédet fog mondani. És valóban, valami lelkesítő hatása ennek a hírnem volt.

— Az elnökségnek előterjesztése nincs! — jelentette Perezel a megnyitó után.

Erre Szivák Imre lépett az előadói székre és az ő esengő tenor hangján, pompás beszédben ismertette a javaslat negyedszázados történetét, ajánlván elfogadásra a törvényjavaslatot azokkal a módosításokkal, melyeket a bizottság ejtett rajta. Elénk helyeslés és tetszés kísérte a formás beszédet minden oldalon.

Most mindjárt Molnár Jánosra került a sor.

— Nini, a néppárt elnöke ma teljes prelatusi ornatusban jelent meg! — konstatalta valaki.

Csakugyan, a prelátus ur egészen kiöltözködött, hiszen a kanselparagrafus

Ennek a társaságnak volt egyik tagja Sármy Pista is. Nem hajlam, nem is véralkat vezette őt ide, de a divat és a családi nexus. Ő az excentricitásokat nem szerette, — nem is üzte azokat, de annyira naiv volt, hogy el sem tudta képzelni az érvényesülést a társaság barátságára nélkül.

Sármy házassodni készült, de nagy partit akart csinálni. A hétszilvafás nemesek leányai neki nem imponálnak; olyan nemesi kuriába akart ő bejutni, a hol a kastély mellett legalább kétezer hold szántó föld terül el. E célból már ki is szemelte magának a szép Szentmártony Ellát, a borsodi bálók állandó bálkirálynőjét. A család nem is volt ellenére ennek a házasságnak, de egy kis meggondolási időt kértek.

A borsodi uriosztály ebben az időben a Miskolc városától félórányira fekvő görömbölyi Tapoleza fürdőben élte legvigabb napjait. A Bükk-hegységnek tövében fekszik e kies nyaralóhely és jó lélekkel mondhatjuk, hogy angol vagy amerikai kezekben már régóta jelentékeny fürdőhely vált volna belőle. — Nálunk azonban, egy pár csinósításon kívül, úgy terjedelem, mint berendezés tekintetében félszázad óta ma is csak ott áll ez a kedves kis fürdő, ahol félszázaddal ezelőtt állott.

A tapolezai fürdőhelyen mindössze hat fürdőszoba áll a nagyszámu vendégek

rendelkezésére. Ezek aztán nagy protekcióval előjegyeztetik magukat a fürdősnél, aki az ajtó táblájára írja sorba a jelentkezők neveit. A várakozók addig a fürdő előtt levő fedett téren borozgatnak és hallgatják a cigányzenét és a mikor egy-egy ajtaja kinyílik, száz szem fordul oda, vajjon kimentek-e már a fürdőzők és vajjon reájuk kerül-e már a sor? Némelyek persze csak éjfél után kerülnek a jótékony és gyógyerejű vízhez.

Egy nyári napnak egy verőfényes délutánján az egész borsodi dszentri találkát adott egymásnak a tapolezai fürdőben. Ott volt Józsa Gyuri is az ő híres kompániájával. A fürdőszobákat valóságos megostromolták. Sármy Pista is ott volt, mert Szentmártonyék is odaigértek. Abban történt ugyanis megállapodás, hogy azon a tapolezai juniálison fog dűlőre jutni a szerelmes pár ügye. Sármynak tehát az a nap fordulópontja volt az életében.

Reggeltől délig ferbliztek, a cigány pedig folyton húzta a keserves nótákat. A hőség igen nagy volt. Már a fedett tér közönsége is alig bírta állani. A hölgyek ugyan egész délután szedték a hűsítőket, de azért általánosan szídták forró nap sugarait. Négy óra tájban Józsa Gyuri kiadta a jelszót:

— Fiuk, gyerünk fürödni.

A fürdős azonnal megértette a jelszót és a dus borraivaló reményében ki-

nyitotta az uraknak a negyedik számú fürdőszobát, mely a fedett térrel éppen szemben van. Józsa Gyuri, Sólyom Bandi, Makos Kálmán és Sármy Pista elbucsztak a kompániától és bementek a fürdőszobába, amelynek ajtaját belülről gondosan elrekesztették.

A fürdés rendkívül jó hatással volt reájuk. Józsa Gyuri valóságos életveszélyes produkeciókat és ugrásokat csinált a vízben és olyan láрма hallatszott ki a fürdőszobából, hogy a künn uszonnázó hölgyek kacajja elhallatszott a közeli erdőbe.

Csak Sármy Pista volt csendes. Mozdulatlanul állott a vízben.

— Mit állsz itt, mint egy viziló? — kérdezték tőle az uszkáló cimborák.

— Ugyan itt vannak-e már Szentmártonyék? — ez volt a Sármy felelete.

— Ne ábrándozzál, azzal nem lesznek itt hamarabb.

Sármy kiment a vízből, az ajtó reteszét csendesen kinyitotta és az ajtó vékony nyílásán kikandikált. Józsa Gyuri ingerülten reákiáltott:

— Hallod-e Pista, ne csinálj itt czuggot, mert Istenucesse kihajítlak.

Sármy visszament a vízbe, de ismét csak szólanul ábrándozgatott. Pár perc mulva ismét az ajtóhoz sietett és halk ajtónyílás után a vékony résen kikandikált, Erre Józsa Gyuri dűhbe jött, kiugrott a vízből, felrántotta az ajtót és ki-

ellen a nagyobb azt a he padjában dor ült.

Es

két órak

alatt me

növelde

az ilyen

mok alk

De a ki

hosszu

Molnár

sétáltak

A

tuma is

fusról b

apó har

Molnár

—

mondta

e parag

—

békülve

M

követke

párt e

gásza a

tatta h

politika

fektetvé

ban b

tágabb

Az egé

hallgat

A

lemzi, l

elgyöng

a minis

hirtelen

tott át

köszönt

azután

a javas

A

sereges

—

elnök.

A

nokolt.

örög ur

hogy a

megvál

dijat "

—

tolta a

beesapt

nyugod

szólott

—

kodóval

A

volt. Sz

natban

A

nézett.

A szere

tébb

ottan

jött vel

tak vi

rohant

filagória

képen

—

Sz

ugyan

vetett,

többé,

Egésze

hosszu

szegény

esetről

napjait

miert

„Ádám

ellen akar szónokolni; és hogy még nagyobb nyomatéka legyen a szavainak, azt a helyet foglalta el a balközép első padjában, a hol azelőtt Horánszky Nándor ült.

És beszélt; beszélt az apát ur kőtet két órahosszat. Nevezetes, hogy beszéde alatt megint felvonult a karzatra a papnövelde ifjúsága, melyet — úgy látszik — az ilyen nevezetes „néppárti“ momentumok alkalmával rendelnek be a Házba. De a kis papok is elunták magukat a hosszú predikáció alatt s mielőtt még Molnár bevégezte, ők már szépen hazasétáltak ebédelni.

A beszédnek volt egy derűs momentuma is, mikor Molnár a kartelparagrafusról beszélt és a német szóra Madarász apó haragosan fordult a szónok felé. De Molnár gyorsan kibékítette:

— A „Józi bátyánk“ kedvéért — mondta nagy derűség közt — nevezük e paragrafust „szószéki szakasz“-nak.

— Helyes! — kiáltott föl erre meg-békülve az öreg 48 as.

Molnár után kormánypárti szónok következett: Mohay Sándor. A szabadelvű párt e régi, kipróbált tagja és jeles jogásza a legnagyobb figyelem mellett méltatta hosszabb beszédében a javaslat elvi, politikai és normális jelentőségét, sulyt fektetvén a választó jogoknak a javaslatban benfoglalt kiterjesztésére, melynél tágabb kiterjesztést a szónok sem kívánt. Az egész Ház figyelemmel és tetszéssel hallgatta a beszédét.

A miniszterelnök előzékenységét jellemzi, hogy mikor a szónok hangja kissé elgyöngült s egy pohár vizet hozatott — a miniszterelnök gyorsan hátrafordult s hirtelen egy üdítő kugler czukorkát nyújtott át a szónoknak. A szónok meghajolva köszönte meg, evett a czukorkából és azután erősebb hangon méltatta tovább a javaslatot.

A szónokot, beszéde befejeztével, seregesen meggratulálta a jobboldal.

— Öt perc szünet! — hirdette az elnök.

A szünet után Madarász József szónokolt. Röviden, de dörgő hangon. Az öreg urnak ugyanis kifogása van az ellen, hogy a képviselő a javaslat szerint a megválasztásokor szavazóknak a „fuvardíjat“ megtérítheti. Ezt ő — akit félszáz-

tolta azon a szerencsétlen Pistát. Áztán becsapta utána az ajtót, elreteszelte és nyugodtan visszamenő a vízbe, így szólott:

— Mars ki az ilyen alkalmatlan-kodóval!

A hatás egyszerűen leírhatatlan volt. Szentmártonyék éppen abban a pillanatban érkeztek.

Az ajtó nyílására minden szem odanézett. A szenzáció elemi erővel tört ki. A szerencsétlen fiatalember kinos helyzetében egyenesen az erdő felé rohant, s ottan egy nagyobb női és férfi társaság jött vele szemközt, a kik ijedten fordultak vissza. Pista pedig eszeveszetten rohant fel egy hegyre, a hol egy kis filagóriában rejtőzött el. A júniális végképen el volt rontva.

Szegény Sármy Pista becsületére ugyan ez eset semmiféle homályt nem vetett, de bizony Szentmártonyéknál többé, mint kérő, nem mert jelentkezni. Egészen visszavonult életet élt, évek hosszú sora után nőül vett egy távoli, szegény nemes urileányt, a ki erről az esetről nem tudott semmit. Csak öreg napjaiban tudta meg, hogy az ő Pistáját miért nevezik Borsodban általánosan „Ádám apánk“-nak.

Aba.

zadon keresztül egy krajczár költség nélkül választottak meg — már „megvásárlásnak“ tekinti s ezért általánosságban sem fogadja el a javaslatot.

Utána Veszter Imre szólott, a ki a kuria helyett a közigazgatási bíróság megbízatását óhajtaná, de a paktumra s a helyzetre való tekintettel, így is elfogadja részleteiben a javaslatot.

Üdvözlét Debreczennek.*)

Nagy-Enyed, április 27.

Örömmel üdvözljük a debreczeni főiskola akadémiai ifjúságát azon nemes elhatározásáért, hogy a városunkban felállítandó Bethlen Gábor szobor alapja vára „matinét“ rendez. Üdvözljük a legmagyarabb város hazafias ifjúságával együtt annak áldozatkész és minden szépért, nemesért lelkesedni tudó közönségét. Legyen nemes tettük példa mind azok előtt, kiket a nemzeti ideálok még lelkesítenek s a kik az ideálokban keresik és találják fel nemzeti létünk legbiztosabb alapját.

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem dicső nevét ismeri minden magyar ember, de ismerjük és tiszteljük különösen mi protestánsok, hiszen tudjuk, hogy világra szóló harczait hazánk alkotmányáért és vallásszabadságáért folytatta. Ezekért áldozta fel egész életét, családi boldogságát és virágzó országának összes erőit. És ennek a nagy fejedelemnek még a régi Erdély területén sehol méltó emléke nincs. A gyulafehérvári várban, az ő hires fejedelmi udvartartásának székhelyén a hálának és kegyeletos megemlékezésnek minden emlékeztető jele hiányzik.

A mi ezünk az, hogy Nagy-Enyeden maradandó emléket állítsunk Erdély Mátyás királyának, kit hazája, nemzete és vallása érdekében kifejtett áldásos munkálkodásáért Hunyadi Jánossal, Zrínyi Miklóssal és Bocskai Istvánnal együtt a hazaszeretet örök mintaképeül állít az egész magyar nemzet elé maga a legalkotmányosabb — dicsőségesen uralkodó király. Az a szobor, mely szeretett uralkodónk kívánságára készül, hirdetni fogja a Bethlen Gábor dicsőségét Budapesten, az ország szívében, ez pedig, a melyet mi akarunk a nemzet áldozatkésziségevel létrehozni, a nagy fejedelem nevét, hazaszeretetét itt fogja hirdetni Erdély bérezei között, dicsőségének színhelyén, egyik ma is virágzó nagy alkotásának, a Bethlen-kollégiumnak közelében. Ez a szobor majd megtestesülése lesz annak a tiszta magyar nemzeti eszmének, a melyet ő képviselt, s mint a nemzeti ügynek védő szelleme, folyton itt fog lebegni e nemzetiségek által lakott vidékek fölött, — összetartásra és hazaszeretetre intve az itt lakó kevés magyarságot.

Ezen emlékszóbor megalkotásához nyújtja segítő kezét a debreczeni főiskola akadémiai ifjúsága, midőn alkalmat ad arra, hogy Debreczen, a legmagyarabb város, szintén róhassa le háláját, kegyeletét Erdély legdicsőbb fejedelmének emléke iránt.

En Debreczent hazánk összes városai között mindig a magyar nemzeti szellem leghivatottabb letéteményesének tekintettem. Tán az Isten is azért áldotta meg ezt a várost, annyi földi jóval, hogy örök időken keresztül, bármily csapások között, a tiszta hamisíthatlan magyar nemzeti érdekről van szó; anyagilag segít, szavának nagy erkölcsi súlyával támogat minden olyan törekvést, a mely nemzeti erősödésünket bármilyen tekintetben is elősegíti. Ezért tekintjük mi rendkívül nagy erkölcsi nyereségnek azt, hogy a Bethlen Gábor szobor ügyében az első nagyobb szabású mozgalom éppen Debre-

* Nagy-Enyeden megjelenő „Közérdek“ ápril 27-iki számából.

ecenben indult meg. A főiskola akadémiai ifjúsága a tanárkarnak és a város közönségének pártfogása mellett bizonyára olyan Bethlen-ünnepélyt fog rendezni, mely egy felől a nagyfejedelem emlékéhez, másfelől a magyarországi protestántizmus nagy nevéhez méltó lesz.

A Bethlen Gábor szobor hirdetni fogja majd — a nagy fejedelem örökké élő dicsőségén kívül — azt, hogy a magyar nemzet sohasem zárkózott el a világtörténet alakulását irányító eszmék elől s minden időben voltak nagy férfiai, a kik hogyha kellett, karddal is érvényt tudtak szerezni nemzetünk jogos követeléseinek. Meg fogja örökíteni ez a szobor annak a nagy és bölcs fejedelemnek emlékét, aki az igazi vallásosságot mindig szerencsésen össze tudta egyeztetni a hazaszeretettel.

Ismételten üdvözljük a debreczeni főiskola lelkes ifjúságát, a mi rt Bethlen Gábor Nagy Enyeden állítandó szobrának ügyét legelső sorban karolta fel s ez által a dicső szabadsághősnek, Erdély legnagyobb fejedelmének emlékéhez az első alapkövet letette. b.

Közvilágításunk.

Debreczen, április 28.

(Folytatás.)

Ezen táblázatok és „Tanulmány“ a következőket beszélik.

A légszeszgyárak építése Németországban 1820—1830 közt, Ausztriában 1840—1850 közt és nálunk 1850—1860 közt kezdődött.

Kezdetben mindhárom országban idegen társaságok és vállalkozók fogdoszták el a légszeszgyárak misticumait nem ismerő városokat. Németországot az angolok, Ausztriát, de sokkal inkább Magyarországot már vegyesen az angol, belga, német, majd az osztrák társaságok foglalták el és nálunk a legjobb falatok az osztrákoknak jutottak.

Ezen portyázó hadjárat nagyon messze húzódott. Legelőször a német városok kezdték magokat nem a legjobban érezni és pár év múlva az angol sáskajárás megkezdése után a titkot megfejtve, Dresden maga vette kezébe légszeszvilágítási ügyét és megépítette az első német városi gázgyárat, melyet Lipese s pár év múlva Berlin városa is követett, aztán a körültekintőbb városok lassankint, részint magok építették, részint megszerezni igyekeztek.

Ezen mozgalmakat a német városoknál az I-ső és III-ik kimutatás mutatja. A három ország városait össze sorozom. Igen fényes társaság és reánk nem megalázó.

A mint a németországi városokról összeállított I-ső és az ausztriai és magyarországi városokról összeállított V-ik kimutatásból kivehető s a mint a „Tanulmány“-ban a megfelelő helyeken fel van tüntetve, az 1860-ik év elején a helyzet e téren a következő volt:

Németország városainak összesen	154
Ausztria	12
Magyarország	3

együtt 169

köszén- és falégszeszgyára volt.

Az olaj- és zsir-légszeszgyárakat nem vettem figyelembe, mivel ezek kiesiny terjedelműek, költségesen dolgoznak, rendelkezésük is más és nem terjedhetnek a község gázgyárak mellett.

Ezen 169 közül a városok kezében volt 52 gyár, az egésznek 34%-ka és mind Németországban.

1895-re a helyzet következőleg alakult:

Németországban	551
Ausztriában	76 és
nálunk	22

együtt 649

városban volt légszeszgyár és ezek közül a községek kezében volt:

Németországban	332
Ausztriában	23 és
nálunk	2
együtt 357	

azaz a három országban az összesnek 52%-ka már a városok önkezelésébe jutott és pedig:

a németországi városok közül	60%
az osztrák " " " "	30%
a magyar " " " "	9%

Az ausztriai városok negyven évvel hátrább vannak, a magyarországiak pedig mintegy ötvenhét évvel botorkálnak német kollégáink után.

Az osztrák városok azonban Bécs város példáján okulva megemberelték magukat és míg 1895/98-ban a német városok 21 gyár megvételével az arányszámot 62-re emelik, addig az osztrák városok közül szintén 21 város váltván magához légszesz gyárát, a 41 városi gyárral az arányszámot 57-re szöktették fel s egy pár év alatt bizonyosan beérik a németeket.

Ezen két országban a légszeszgyárak legnagyobb részének jövedelme a városok jövedelmét szaporítja, míg a mi vidéki városaink ezen egyszerű előállítású cikkekért Bécsnek, Triesztnak, Berlinnek, Augsburgnak, Brüsszselnek, Londonnak, talán még Pekkingnek is küldik a városiasodás legemlékezőbb követelményei kielégítésére is elégtelen garasait, a fővárossal egyetemben.

Hogy a városok kvalitását is megmutassam, a német városokat öt csoportba osztottam be:

- Az I-ső csoportba az 5000 lakosságon alóli községeket,
- a 2-ik csoportba az 5000-10,000 lakosu városokat,
- a 3-ik csoportba 10,000-20,000 lakosu városokat,
- a 4-ik csoportba a 20,000-50,000 lakosu városokat,
- az 5-ik csoportba a 50,000-100,000 lakosu városokat,
- a 6-ik csoportba 100,000 en felüli lakosu városokat osztottam be és ezek rendjét a III-ik számú kimutatásban állítottam fel.

Az állapotokat ilyen osztályozásnál a következőknek találom:

Az 1-ső csoportnak légszeszszel világitott községei közül	30%
a 2-ik csoport községei közül	59%
a 3-ik " városai " "	60%
a 4-ik " " " "	67%
az 5-ik " " " "	70%
a 6-ik " " " "	71%

saját légszesz művével világit és a többiek is csak azért nem tartoznak ezen szerencsésebbek közé, mert még az őket kezdetben rászédett világitási jóltevőjüktől nem bírtak ez ideig megszabadulni.

Ezen összeállítás azt mutatja és pedig megegyezhetetlen szavakkal azt hirdeti, hogy minél nagyobb a város, tehát minél több van, a többet abszolút véve kik a város ügyeiért érdeklődnek, annál erősebb a törekvés a légszesz műnek a város által való megvételére, vagy amennyiben még nem volt, a városok által való előállítására.

A gázgyárak megváltási összegének megszabásánál két féle módozat szerepel, a mint a városok annak idején többé-kevésbé elővigyázók voltak. Egyik a gyárak bees- vagy könyvszerinti értéke, másik pedig a gyárak jövedelmezőségének megfelelő tőkeösszeg.

Az első oly formán is keresztül vihető, hogy a gyárba fektetett összeg s a vállalati haszon a gyár jövedelmének egy bizonyos évek sorára való átengedéssel is visszafizetést találhat.

A szerint, a mint a szerződésben vagy egyik, vagy a másik módozat van felvéve, fizetnek a városok által kisebb-nagyobb összegeket.

Crefeld, 106,000 lakosu nagy iparos város, 6.2 millió gázfogyasztással szeretett volna már szabadulni világitási vállalkozójától, a ki iránt 1899-ik év végéig volt szerződés szerint lekötve s vele 1896. július 1-ső napjára megalkudott és 1.3 millió márkát 60 kr. jával számítva 780,000 forintot fizetett, a 3 1/2 évi adózás elengedéseért és a gyárért s a leltári tárgyakért ezenkívül fizetett, becsü útján megállapított 2.3 millió márkát, azaz 1.38 millió forintot.

Ez a város pedig igen jó üzletet csinált. Annak idején ugyanis nem adta meg ezen zsebelő vállalatoktól annyira kunyorálni szokott adómentességet és a midőn szerető világitás gondozója nem akarta ölelő karjaiból kibocsátani, légszesz-fogyasztási adó behozatalát határozta el, a melyet, hogy a jövedelem teljes biztos legyen, a nagyhitelű vállalkozó lett volna befizetendő, a ki aztán előnyösebbnek látta a tisztességes megalkuvást. A légszesz adó kivétele természetesen azonnal nélkülözhetőnek találtatott.

A 15,000 lakosu Döbeln, német város 572,000 m³ gázt készítő gyárért 543,000 márká, 326,000 forintot, Brünn, Morvaországban 4.2 millió m³ gázt termelő gyárért 2 azaz két millió, Pilsen 1.4 millió m³ és gyárért 810,000 forintot fizettek válságdíjként, Pozsony, a mely a szerződés adta legelső kínálózó alkalmat hasonlóan felhasználta 1.1 millió köbméteres gyárért 470,000 frtot fizetett.

(Folyt. köv.)

Legujabb.

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai. —

A képviselőház ülése április 28-án.

Budapest, április 28. (Érk. d. u. 2 ó.) A képviselőház folytatta a kuriai bíróságról szóló törvényjavaslat tárgyalását. **Kálmán** Károly néppárti képviselő tartós derűtség közben képtelen vádak felhalmozása által rablógazdalkodással vádolta a liberalizmust és a kanzel paragrafust, mint szégyenfoltot bírálta le.

Incidens Mária Terézia kir. hercegnő palotája előtt.

Budapest, április 29. (Érk. d. u. 2 ó.) Bécsből jelentik, hogy a Mária Terézia kir. hercegnő palotája előtt álló katonai őr egy kertészlegényre rálőtt és azt súlyosan megsebesítette. A sebesültet eszméletlenül szállították a kórházba. A valamások ellentmondók, a katona azt vallja, azért lőtt, mert a katona illetlenül viselkedett.

Nagy tűz Lugoson.

Budapest, április 28. (Érk. d. u. 2 ó.) Lugoson délelőt óta nagy tűz pusztít. — Eddig 17 nagy ház égett le. Az izgalom rendkívüli, mert óriási veszélytől tartanak a dühöngő szélvész miatt.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, április 28. (Érk. d. u. 2 ó.) A párisi semmitőszék holnap a Dreyfus-pör két legkétesebb alakját, Du Paty de Clamot és Cuignet kihallgatja. A kihallgatást szembesítés követi.

A király Hohenwart temetésén.

Budapest, április 28. (Érk. d. u. 2 ó.) Bécsből távirják, hogy a király értesítette **Hohenwart** volt ausztriai miniszterelnök, utóbb a számvevőszék elnökének özvegyét, hogy férje temetésén személyesen megjelenik.

DEBRECZENI ELLENŐR

1899. május 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra.

Előfizetési ára:

Május hóra	1 frt — kr.
„ 1-től június 30-ig	1 „ 67 „
„ „ július 31-ig	2 „ 50 „
„ „ decz. 31-ig	6 „ 67 „

Kérjük azon t. cz. előfizetőinket, kiknek előfizetése április hó végével lejár, hogy azt mielőlt előbb megújítani sziveskedjenek, lakásváltoztatás esetében pedig új helybéli, mint vidéki előfizetőinket kérjük, hogy új címüket velünk közöljék sziveskedjenek, nehogy a lap küldése főnnyakadást szenvedjen.

NAPI HIREK

— A képviselő választók összeírása.

Debreczen város központi választmánya tegnap Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnöklése mellett megtette mind a törvényszéri intézkedéseket, amelyek az országgyűlési képviselő választók 1898 évi névjegyzékének kiigazításához már most megteendő. A választmány tagjai letették az előszabott esküt és mindhárom kerületre nézve megalakították az összeíró küldöttségeket. Mint értesülünk az ülésen már szó volt arról is, hogy ha a kuriai bíróságról szerkesztett javaslat az idén törvénynyé válik, ami csaknem bizonyosnak tekinthető, — akkor már most gondoskodni kell arról, hogy az adóhatalékos választókról külön jegyzék vezetessék az adóügyi osztály által, mert az új törvény erejénél fogva nem lehet más különben választói jogosultsággal bíró ilyen polgárokat a névjegyzékbe pótlólag felvenni. A központi választmány üléséről felemlítjük még, hogy új jegyzője van, a jegyzői tollat **Roncsik** Lajos kulturtanácsnoktól, aki más téren nagyon el van foglalva, **Szabó** Kálmán II. aljegyző vette át.

Az összeíró küldöttségek egyébiránt az 1899. évre következőleg alakítottak meg:

I. **Péterfia-csapó utcái kerületre** nézve, első küldöttség: Csiky Lajos elnök, dr. Nagy Lajos, Szalay István rendes tagok; második küldöttség: Balogh Imre elnök, Gergely Antal, Publik Ernő rendes tagok.

A **Hatvan piacz utcái második kerületre** nézve: első küldöttség: Márk Endre elnök, Komlóssy Dezső, Mihalovics István rendes tagok; második küldöttség: Szabó Miklós elnök, dr. Nagy Sándor, dr. Popper Mór rendes tagok.

III. **A Kossuth-varga utcái harmadik kerületre** nézve: első küldöttség: Horvát István elnök, Rickl Antal, Vetéssy Béla rendes tagok; második küldöttség: Csurka János elnök, Pálffy Gábor, Taifer Ignác rendes tagok. Esetleges akadályoztatások, vagy lemondások esetére póttagokul kijelöltettek: az első kerületben: Vántsa György, Hamar László; a második kerületben: Konrád Sámuel, Konez Ákos; a harmadik kerületben: Buday Gyula, dr. Nagy Kálmán.

— **A város második bérháza.** Az építési bizottság e héten szombaton d. u. gr. Degenfeld József főispán elnöklése mellett fogja tárgyalni az Aron ház helyén emelendő városi bérház tervét és költségvetését. A homlokzat rajzot most készíti Szilágyi János városi építész.

— **A hódmezővásárhelyi papválasztás.** Tegnap töltötték be az ország egyik legnagyobb református gyülekezetében, Hódmezővásárhelyen az ujonnan szervezett ötödik lelkészi állomást. Az első szavazáson abszolút többséget senki sem kapván, másodsorra 297 szótöbbséggel **Györffy** Józsefet ottani segédlelkészt választották meg, ki városunk szülötte s theologiai tanulmányait is kitünő sikerrel itt végezte.

— **Amerika tiltakozó hölgyei.** Chicagó és az egész Illinois-állam hölgyei heves hadjáratot viselnek most a kerékpárgyárosok és pezsgőgyárosok rajzolói ellen, kik a plakátokon és a vignettákon szép testű és arczu asszonyokat örökítenek meg. Wallace Gertrud, egy női klub felelőse, a mozgalomnak vezetője, a következőképp nyilatkozott a rajzoló eljárásáról: „A szabad Amerika polgárainak nejei, leányai és nővérei azt hiszik, hogy a nők vonásai megörökítésének szerénytelen, pórias szokása nemcsak a nők méltóságát sérti, de lealacsonyítja azt a magas, ideális állást is, a melyre a nők teremtve vannak.“ Ily értelmű kérvényt fognak Illinois-állam törvényszékéhez is intézni.

x **Május 1-én** a nagyerdőn Rácz Károly zenekara mellett reggel 4 órától kezdve friss csapolású ser és választékos villásreggelivel várja a n. é. közönséget Márkus Jenő vendéglős.

x **Hivatali helyiségül,** esetleg ipari czélokra rakárnak stb. igen alkalmas, nagy, egy emeletes ház a központban, akár egészben, akár két részre osztva, olcsó bérösszegért kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Irodalom és művészet.

* **Tanítók (tanítónők) jogai és kötelei.** Elemi, felső- nép- és polgári iskolai tanítók és tanítónők, kisdudók, tanító- és tanítónő képző intézeti növendékek, községi és hitfelekezeti iskolaszékek, állami iskolai gondnokságok, egyházi hatóságok, iskola fenntartók, tanfelügyelőségek, továbbá: községi előjáróságok, szolgabírók, egyházi és városi hatóságok, vármegyék és törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára. Az érvényben levő törvények, szabályrendeletek, rendeletek, utasítások, elvi jelentőségű határozatok és döntvények alapján írta és összeállította V. Szabó Mihály Alsó Fehérvármegye kir. tanfelügyelője. Harmadik bővített és teljesen átdolgozott kiadás. Kapható szerzőnél Nagy Enyeden. Ára 7 frt 60 kr.

Szeccszionista büntető-kodeksz.

Debreczen, április 28.

A szeccszionista most olyan divatos valami, mint két-három évvel ezelőtt az orosz nátha.

Van is rokonság a szeccszionista és az influenza között. Mindkettőtől prüszkölnek az emberek. Csak hogy a szeccszionista csak a műkritikusokat prüszköltsé, addig az orosz nátha minden embert megprüszköltsé.

Miután pedig sikerült így megállapítanom, hogy a szeccszionista nem egyéb művészi nathánál, hozzáfoghatok annak a vázolásához, hogy mit csinál a szeccszionista a büntető-kodeksszal.

Megfelelő ezt az ócska-kodekszet új és új tilalmakkal annyira, hogy ma már igazán gondot ad az embernek, hogy mi szabad, mi nem szabad.

A szeccszionista büntető-kodeksz nem paragrafusokba szedi a tilalmait, nem kötetben forog közközen, hanem falakra, ajtókra, kerítésekre, jelzőtáblákra írja fel a szabályait, amelyet megsérteni nem szabad.

Következzenek ezután a szeccszionista kodeksz paragrafusai:

1. §. Tilos a bemenet.

Némely ajtó kinyitására, illetőleg ki nem nyitására alkotott tilalmi döntvény, amely a legkellemetlenebb §. a hirdapírokra nézve. Mert a „Tilos a bemenet“ felírások mögött lappang a legtöbb szenzáció.

Ezt tudva az öreg zsurnaliszták, azzal tanítják „repülni“ az újdonsült hirdapírokat, hogy:

— Mindig azon az ajtón menj be, a melyikre az van írva, hogy: „Tilos a bemenet“.

Hogy ez az instrukció egyszerű-másszor tényleg repülni tanítja a mód nélkül tilosban keresgélő újságírókat, az bizonyos. De hát, aki nem kockáztat, az nem is nyerhet semmit.

2. §. Tilos a dohányzás.

Ezzel a tilalommal először a középiskolában találkozunk az ember. Ott kicsapartás terhe mellett tiltva van a füstölésben megnyilatkozó élvezet.

Mikor aztán lerázza magáról az ember az iskola porát és az érettségi bizonyítványt a zsebében, rágyújt egy „Hölgy“-re, szíván magába nagy kéjjel a legkomiszabb m. kir. dohányjövődék füstfelhőit, három-négy lépésnyire az iskolától (amelynek fegyelmi szabályai alól csak az imént menekült) talál egy ajtót, amelyre kövér, komoly betűkkel fel van írva, hogy: *Tilos a dohányzás.*

Ez különben államellenes tilalom, mert a tisztelt államnak abból van a legtöbb haszna, ami füstbe megy, nem pedig abból a tilalomból, ami nem megy füstbe.

3. §. Tilos a házalás, kintornázás, koldulás.

Ez a gögös bourgeois-házak szeccszionista tilalma.

Az ilyen tilalomban háromféle osztályelleni izgatást látok.

1. Antezemitizmust.
2. Zeneüldözést és
3. Inhumanitást.

Antezemita ez a tilalmi §., meát Mózes vallásának követői közül azokat, akik uraságtól levett ruhákat üznek, eltiltja a megélhetéstől.

Zeneüldözés is van benne, mert a verklisek dalterjesztő misszióját megakadályozza. Pedig ha kintornának nem volnának, akkor a *Fischerin du kleine* és a *Beim Souper* sohasem jutott volna el Budapesttől Kacsatkáig, ami zenei behozatalunk és kivitelünk vámszerződésbe ütközik.

A koldulás megtiltása pedig imhumánus.

Mert ha minden haziur kiírta a kapujára, hogy tilos a koldulás, akkor azok, akik a kapukon kívül maradnak, éhen fognak veszni. Az éhenvesztett ember hullája pedig kellemetlen illatot fog bevinni azokba a házakba, ahol a házalás és a koldulás tilos.

4. §. Tilos a gyepré lépni, sőt az ültetvények rongálása is tilos.

Ha *Kneip* ezt a tilalmat nem fumigálta volna, akkor ma nagyon kevés ember járna mezitláb, sőt *Will* Mária sem vesztette volna el a hangját, mert nem kneipolhatott volna.

Az ültetvények rongálásának a tilalmát még csak kibírja valahogy az ember. Hanem a gyepré lépni muszáj. Ha leszál az est, amikor a tilalmat parancsoló táblák §§-ai úgy sem olvashatók, az ember önkéntelenül a gyepré lép. A gyepré puha, a gyepré illatos, a gyepré selymes és az oly bájos, oly igéző. Szóval nemcsak nem tilos, de sőt muszáj a gyepré lépni. Elsősorban egészségi okokból, másodsorban költői okokból.

Szóval a szeccszionista tilalmi-kodeksz 4-ik §. határozott abszurdum, amely már rég át van adva a közmegevetésnek.

5. §. Tilos az asszony.

Ezt az ostoba és betarthatatlan tilalmat a szeccszionista büntető-kodeksz meg is indokolja a „*Kis herczeg*“ című operettben, mondván:

Tilos az asszony,
Tilos az asszony,
Mert minden rossznak
Kezdeté.

Hát ez egyszerűen örültség.

Mert ha ez a §. valaha törvényerőre tudna emelkedni, akkor eltekintve attól, hogy én és *Zoltai* Lajos főbelónénk magunkat, kivesszük az egész emberiség is és nem volna senki, akinek valamit meg lehetne tiltani.

Ezt a §-t különben senkisésem veszi komolyan, legföljebb a római pápa és némelyik gvardián.

Különben felszólítok mindenkit, hogy az ültetvények rongálásának a tilalmát kivéve, vessen fittyet az egész szeccszionista tilalmi-kodeksszal és nyisson be a tilos ajtókon, (ha azok nyitva vannak) dohányozzék (ha van elég vágott dohány) kolduljon (ha ebből passziója telik) és szeresse az asszonyokat, ha még annyira tilosak is.

Szóval le a szeccszionistával!

CSARNOK.

Bacsányi János hitvese.

Irodalomtörténeti regény.

— Irta: Könyves Tóth Kálmán. —

(Folytatás.) 15.

— Barátom, — kérde Greiner, — perceink megszámlálva, azért jöttünk ide, hogy biztosítsuk önt, hogy örökünk sorsa felett. Nem tudna-e nekünk utbagazítást adni mentési művünkhöz? Először is, mondja meg, tudja-e miért fogták el? Ez a főkérdés.

Bacsányi röviden válaszolta:

— Nem tudom.

— Ezzel hát tisztában vagyunk, — mondá Greiner, — második kérdés: tudott-e ön valamit az összeesküvésről?

— Beavatva nem voltam, de létezéséről sejtelmem volt, mert egyik jó barátom, Szentjóni László többször czélezett reá. Én az egészet czéltalan ábrándnak tekintém s ő aztán fölhagyott minden további unszólással, sőt, mint tudom, maga is kilépett később a szövetségéből.

— Harmadik s ezzel egybefüggő kérdés: tudta-e ön valaha csak egy szó czélezatot is ez ügyben Szentjónihoz?

E kérdésre világosság támadt Bacsányi lelkében. Mint már említettük, aggodalom gyöttré e miatt, hogy vajjon Szentjónihoz irt levele eljutott-e rendeltetése helyére, vagy sem?

De ez aggodalma később eloszlott. Most azonban már tisztán látta, hogy ez az a horog, melyben ő fönakadt. Nem volt kétsége, hogy bizalmas levele, melyben Gabriella iránti szerelmét oly forróan rajzolta, a rendőrség kezei közzé jutott. A dolog ily állásában nem titkolt el semmit barátjai előtt, s engedelmet kért Gabriellától, ha talán őt e levél által compromittálta. Gabriella megnyugtatta, kijelentvén, hogy szerelme az ő büszkesége s azt az egész világ előtt kész beismerni.

— Egyelőre ennyi elég, — szakította félbe a két szerencsétlen boldog beszélgetést Greiner, — első teendők, hogy e levelet kézrekerítsük. — Mióta a titkos rendőrök mesterségébe belekontárkodom, szereztem annyi szaglási tehetséget, hogy e levelet is valahogy majd kikutatom. Még csak egyet. Ha önt innen, a mint hiszem, Budára viszik, ott se higye magát elhagyottnak; gondosan őrködni fogunk. Egy emberem, kiből csak úgy bizom mint saját magamban, gróf Saurau ajánlata folytán, az ügyigazgató szolgálatába lépett. Sohasem tudtuk volna meg, hogy önt Bécsbe hozták, ha ügynököm nem tudósít. Mi azt is hisszük, hogy önt Gränzensteinre adták, miután a levelet kézre kerítette. De okunk van hinni azt is, hogy az eredeti még Gränzenstein birtokában van s ha azt kitud-

... juk tőle esikarni, a vád mint alaptalan gyanu önmagától elesik.

Azért hiszem pedig, hogy az eredeti kéziratot még a tolvaj őrzi, mert ügynököm, kinek alkalmá volt a vádiratokba betekinteni, az ön neve mellett vörös írónal ezt a jegyzetet olvasta: „a titkos szövetség tudója s gyaníthatólag részese, forradalmi érzelmű. Eredeti bizonyíték Gr. . . -ál Bécsben.“ Ez fejt meg a talányt; az ön levelét Gränzenstein fogta el, ő utasította az ügyigazgatót, mert az ön elvesztése a titkosrendőrnek érdekében állott.

Ekkor Gabriella röviden elbeszélte a történeteket. Greiner sietteté Gabriellát, mert már közelget az őrváltás ideje. — Még egyszer megszorították egymás jobbát, Baesányi forró esőket lehelt kedvese ajkaira s a két katona elfoglalta előbbi helyét. Alig öt perc múlva jött az őrváltás, a két szolgálattelvő katonát főlvtették s azok még egy sokat mondó tekintetet vetvén Baesányira, a börtön ajtaja elöl eltávoztak. A várkapuhoz érve, egy tiszt fogadta őket, arcán feszült fáradozás kinyomatával.

— Minden jól ment, szolt Greiner halkán; hát a mi embereink fölébredtek e már?

— Alusznak, mint a csap, — viszonzá a tiszt most már vidámabban. De nem mernék többé ily merész kalandhoz segédkezni nyujtani s önön kívül, ki Isten után a legnagyobb jótevőm s kiért életemet is szívesen kockáztatom, nincs ember a földön, ki ily nyaktörő vállalatba bele sodorhatna. Most siessünk lakásomra, legényemet elküldtem, ott bátran átöltözhettek.

Egy fél óra múlva a két katona helyett egy borotvált arcú, elegáns öltözötű férfi s egy szép nő jött ki a tiszt lakásából: Greiner és Baumberg Gabriella. Az utzasarkon fődött hintó állott. Egyenesen arra tartottak. A hintóban Pichler Karolina várt reájok s messziről kiáltott feléjük:

— Széna-e a vagy szalma?

— Annál is jobb! — viszonzá Greiner, fehér kendőjét lobogtatva.

Béültek a hintóba s közölték Karolinával eljárásuk eredményét. Gabriella nem talált szavakat áldozatkész barátja iránti hálájának tolmácsolására. — Két forró könyeseppben köszönte meg szíveségét.

— Hagyjuk ezt későbbre, — szolt Greiner, még fele útján sem vagyunk a sikernek, ez még csak szárnypróbálgatás; a sárkányokkal még csak ezután kell megvívunk.

Gränzenstein lakása egy szép kert közepén feküdt, igazi nagy uri pavillon volt. A cselédség lakosztálya nehogy a zaj kellemetlenül hasson a számtiszt ur idegzetére, — a ház háttérében volt, s a hálósobával esőngettyű által volt kapcsolatban. De az inas szobája közel volt. A számtiszt ur nagyon szerette a kényelmet. Szobái pazar fényvel voltak butorozva, de különösen hálóterme részesült legtöbb kedvezésben. A falakon mythologiai képek díszlettek, nem valami első rangú művészek remekei, de mindamelllett is elég műbecsűek. Mahagóni fával díszített s kék selyem menyezetes ágya fölött török, karabélyok, s fölvont sárkányu pisztolyok függöttek, közvetlenül párnája fölött pedig himzett esőngettyű-zsinór lógott.

Körülbelül három napra az ügyesen keresztülvitt katonai esiny után Gränzenstein inasa szobájában két egyént találunk. Mindkettő paszományos inas ruhát viselt és virágos kedvben üritgeté a szőlő nedvét: az egyik már őszbecsavarodott, a másik izmos vörös legény, mint egy harmincz éves.

(Folyt. köv.)

NYILT-TÉR.

Természetes
PARÁDI ARSEN
és vastartalmú könnyen emészthető
GYÓGYFORRÁS SPECIFICUM.

Legelőkelőbb orvosi szaktekintélyek által rendelve: **sáptör, vérszegénység** ellen, **női beteszégek**, **ideg- és borbajoknál**, valamint **görvélykóros** esetekben.

Gróf Károlyi Mihály,
ura a mi felügyelősége Parád.

Ismertető füzeteket ingyen és bérmentve küld a

Főraktár: Édeskuty L. Budapest

es. és kir. udvari szállító

V., Erzsébet-tér 8. sz.

Kapható minden gyógyszerben és megbízható fűszerkereskedésben.

Hölgyek, kik a

legujabb divat

szerint öltöznek, ne mulasszák el mintákat kérni a mi tavaszi és nyári ujdonságainkról.

Különlegesség: **Legujabb selyemszövetek, Selyem-Foulard, Rayé és Chiné** ruhák és blousokra 60 krtól méterenként.

Eladunk Osztrák-Magyarországba csak **direkt magánosoknak** és küldünk válogatott selyemszöveteket **vám- és portómentesen** a házhöz szállítva.

Schweizer és Tnrsa Luzern
(Schweiz) selyemszövet-kivitel.

KÖZGAZDASÁG.

Érték-tőzsde.

A debreczeni Közgazdasági Bank Részvény-társaság közlése.

1899. április hó 28 án.

Államadórság:

Magyar aranyjárdék 4%	119.50	120.—
" vasuti beruházási köt. 4 1/2%	120.75	121.75
" koronajárdék 4%	97.25	97.75
" regále vált. köt. 4 1/2%	100.35	101.35
Osztrák aranyjárdék 4%	120.—	120.50
Egységes államkötvény 4 1/10%	100.60	101.10
Tisza-szegedi 4%-os nyer.-sorsj.	138.50	139.50

Részvények:

Magyar hitelbank részvény	382.—	382.50
Osztrák hitelbank részvény	356.50	356.70
Magyaripar- és keresk. bank. r.	101.—	102.—

Sorsjegyek:

Magyarjelzalogban 4%-os sorsj.	122.50	123.50
3%-os	103.50	104.50
Osztrák földhitel sorsjegy 3%-os	120.—	121.—
Magyar vörös keresztsorsjegy	11.30	11.80
Osztrák "	20.40	20.90
Olasz "	13.—	13.50
Bazilika sorsjegy	7.—	7.50
Jó-sziv "	4.—	4.40

Pénzszemek:

Cs. és kir. arany	5.66	5.74
20 márkás arany	11.78	11.82
20 frankos arany	9.55	9.59
1 Sovereigus	12.04	12.08

Budapesti gabonatőzsde.

I. Készáru-üzlet.

1899. április 27-én.

Buza iránt a kereslet ma ismét élénk volt, eladásra került mintegy 25,000 mm., mely mennyiségből egy malom vett 10,000 métermázsát. Az árak 10-15 krral emelkedtek.

Rozs 10 krral drágult.
Tengeri változatlan.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki. 100 mm. 80 k. 9-40 forinton, 500 mm. 79 k. 9-45 forinton, 400 mm. 78 k. 9-45 forinton, 1800 mm. 78 k. 9.05 frton, 100 mm. 78-5 k. 8-20 frton, mind három hónapra.

II. Natáridő-üzlet.

A májusi buza ára ma ismét emelkedett serény fedezések és véleményvásárlások folytán. Kalandos hírek hozatnak forgalomba. Mintegy 50,000 métermázsá különféle idegen buza elkelt.

Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza áprilisra	0.—, 0.—,
" májusra	8.67, 8.66, 8.71, 8.69, 8.70,
" októberre	8.22, 8.23, 8.19,
Rozs áprilisra	0.—, 0.—,
" októberre	6.67, 6.66, 6.68,
Zab áprilisra	0.—, 0.—,
" májusra	5.07,
" októberre	5.51, 5.52,
Tengeri májusra	4.43, 4.42, 4.41,
" júliusra	4.58, 4.55,
Repeze augusztusra	—.—,

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ

Folyószám 207. Bérlet 170. sz. „B“

Ma, pénteken 1899. április hó 28-án:

A kis alamuszi.

Vig operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

De Chateaux Renald, viconte	R. Serfözy Zs.
Saint-Rémy marquis	Karacs Imre
De la Tremoille lovag	ifj. Szathmáry
Mervilleux Roland báró.	Környei B.
Mac Donald, amerikai ültetvényes.	Sziklai M.
Sarah, neje	F. Kállai L.
Mary, ennek huga	Szabó Irma
Tom, Mac Donald unokaöesse	Rubos Árpád
A prefet	Csatár Gy.
Retteuetes, rendőrkáplár	Püspöky Imre
Juliette, szobaleány	Makrainé A.
Pinczér	Lendvay.

Holnap, szombaton, ápril 29-én bérlet 170. „B“

Egy estély.

Dramolet, egy felvonásban. Irta: Dóry.

Utána:

Huszárszerelem.

Vigjáték 2 felvonásban. Irta: Murai Károly.

Kiadó és laptulajdonos:

Csokonai nyomda

Felelős szerkesztő: **Koncz Ákos.**

Főmunkatárs: **Ujlaki Antal.**

Spora féle **KLATTAUI** virághírű

Disz- és óriási szegfü.

Kitüntetve: Prága, Lyon, Antwerpen, Amsterdam, Hamburg, Frankfurt Majna m. stb. a **legmagasabb** díjakkal.

Előkelő választék 1 drb 2 frt.

Kiállítási- és reclam-minta fajták 10 darab 8 frt.

Óriási szegfü	10 drb.	5 frt — kr.
Disz "	10 "	2 " 50 "
Kerti "	10 "	1 " 50 "
Remontan szegfü	10 "	3 " — "

50 drbnál 10%, 100 drbnál 20% engedmény.
— Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —

Fr. Spora

szegfü-kivitel **KLATTAU** (Csehország.)

Kertilak.

Sétakert 3. sz. alatt, gyümölcsös- és szőlőterméssel vagy a nélkül — **kiadó.**

Értekezhetni **Toth Gyula** vaskereskedésében.

Szőkeres szőlővessző eladás!

Az újléai szőlőtelepen még a következő fajokból álló elsőrendű gyökeres vesszők kaphatók:

- 15.000 drb Kadarka
- 17.000 „ Nagyburgundi
- 1000 „ Oportó
- 11.000 „ Kékfrankos
- 3000 „ Rajnai Rizling
- 5000 „ Zöld Silváni
- 3000 „ Trimini piros
- 7000 „ Fehér Burgundi
- 700 „ Sauvignon
- 10.000 „ Chassellas blanc Croquan (csemege).

Ara ezenként csomagolás és a vámperési vasúthoz szállítással **9 frt.** — Megrendelések alólirotthoz Péterfia 81. sz. a. intézendők.

Szabó Lajos,
szőlőteleptulajdonos.

Nyomdai vállalat eladása.

A Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság Debreczenben felszámolásba lépve, vállalatát, mely 2 nagy hengernyomásmű gyorssajtóval, 1 többszín nyomásmű Phönix-géppel, egyéb segédgépekkel, stereotypiával, megfelelő mennyiségű ujság-, könyv- és accidenc-betűkkel dusan felszerelt és a modern igényeknek kielégítésére minden tekintetben alkalmas nyomdából, könyvkötészetből és Debreczenben megjelenő két napilapból áll — eladónak teszi.

A venni kívánók ezennel felhívhatják, miszerint vételi ajánlataikat a felszámoló bizottság elnöke **Márk Endre** ügyvéd úrnál Debreczenben a folyó 1899. évi május hó 1-ső napjának déli 12 órájáig adják be.

Bánatpénzül 2500 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban ugyanott, vagy a Közgazdasági Banknál Debreczenben teendő le.

A részletes eladási feltételek a nyomda helyiségében megszereshetők. — és az ajánlatokban kitéendő, hogy ajánlattevő ezen feltételeket ismeri és azokat elfogadja.

A beérkezett ajánlatok elfogadása vagy el nem fogadása felett a felszámoló bizottság szabádon határoz, utóajánlatot azonban semmiesetre sem fogad el.

Venni szándékozók úgy a nyomdatelepet, mint az üzleti könyveket is bármikor megtekinthetik.

Globus-tisztító-kivonat.

a koronája minden tisztító-szernek,

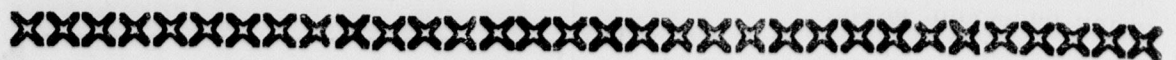

tartós és a legszebb fényt kölcsönzi, a fémeket nem rongálja és nem piszkít, mint a tisztító-kenőcs!

Három hatósági esketett vegyész egybehangzó ítélete szerint a

Globus-tisztító-kivonat kiváló tulajdonságainál fogva, felülmúlhatlan! Dobozok 5, 8 és 15 krjával mindenütt kaphatók.

Fritz Schulz jun., Leipzig
a tisztító-kivonat feltalálója.

Kávéház-megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a Csapó-utca 6. szám alatt levő, kényelmesen berendezett

„Balaton“ kávéházat

átvettem és

hétfőn, május hó elsején

Kiss Béla zenéje mellett megnyitom.

Mint eddig az általam birt „Szarvas“ vendéglőben, úgy ezután itt is a **legsolidabb** polgári vezetéssel, csakis **valódi, jó és olcsó** italok kiszolgálásával fogok törekedni arra, hogy mélyen tisztelt vendégeim nagybecsű megelégedését állandóan kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel

CSUKA LAJOS, kávé.

Nyomtatvány-vásárlók figyelmébe!

Az alant felsorolt, czélszerű beosztású nyomtatványokat, jó papíron, a következő **legolcsóbb árakon** számítjuk és pedig:

Szolgálati (cseléd-) könyvek folyó számmal ellátott 48 oldallal: 100 db 4 frt 50 kr., 100 drbon alul drbja 5 kr. Egy ezer drb 40 frt.

Gyógyszerész-számla fekete és piros nyomással egész iv, drbja 2 kr. 100 drb 1 frt 80 kr.

Fizetési bárcza. (Fogyasztási ital és italmérési adófizetési lajstrom) 100 iv 1 frt 50 kr.

Kimutatás. (Térrajz doánytermelési engedély elnyerése iránti folyamodványhoz szükséges adatokból) 100 drb 1 frt 20 kr.

Ev. ref. egyházi nyomtatványok:

Egyházi adó-főkönyv	100 iv	3 frt	— kr.
Napló	1	50	„
Gondnoki Napló bevétel	1	50	„
kiadás	1	50	„
Pénzbeli számadás	1	50	„
Terménybeli „	1	50	„
Keresztelési anyakönyv	4	—	„
Szülöttek és megkereszteltettek anyakönyve	4	—	„
Halottak anyakönyve	4	—	„
Házassági anyakönyv	4	—	„
Egyházi adóiv 5 évre szóló	100 drb	2	50 „
„ 1 „	—	50	„
Esketési igazolvány	—	35	„
Keresztelési jegy	—	40	„
Családi értesítés	—	60	„

Továbbá ügyvédi és végrehajtói nyomtatványok író-papírok és levélborítékok.

Vidéki megrendeléseket postafordultával intézünk el.
„CSOKONAI“ nyomda Debreczenben, IV., Hal-köz 4. sz.

